

De financiële situatie van de Vlaamse lokale besturen

Statistisch overzicht van 2026

Belfius

Inhoudstafel

INLEIDING EN SYNTHESE	3
VLAAMSE LOKALE BESTUREN (op basis van de nationale rekeningen 2020-2024)	5
VLAAMSE GEMEENTEN EN OCMW'S	8
Exploitatie-uitgaven	8
Exploitatie-ontvangsten	18
Investerings	24
Budget van liquide middelen	27
Evenwicht	28
VLAAMSE PROVINCIES	29
Exploitatie-uitgaven	29
Exploitatie-ontvangsten	31
Investerings	32
AFM en financieel evenwicht	33

Inleiding en synthese

Met het **meerjarenplan 2026-2031** start een nieuwe beleidscyclus voor de 285 Vlaamse gemeenten. Hun plannen geven een overzicht van de **beleidskeuzes en prioriteiten** voor de komende zes jaar, samen met het financiële plaatje.

Die financiële situatie is gezond. Alle 285 Vlaamse gemeenten maakten samen met de OCMW's een meerjarenplan op dat structureel in evenwicht is en voldoet aan de opgelegde evenwichtsvoorwaarden.

Met een autofinancieringsmarge (AFM) van 2% aan exploitatie-ontvangsten in 2026 is er budgettaire ruimte. Bovendien tonen de vorige meerjarenplannen dat de voorziene investeringen en geplande leningen niet altijd worden gerealiseerd. Daardoor stijgt de schuld minder sterk dan aanvankelijk gepland en komt er in de jaarrekening meer marge vrij dan voorzien werd in het budget.

Ondanks die gezonde financiële vooruitzichten zijn er belangrijke uitdagingen en onzekerheden die de planning kunnen beïnvloeden. De gevolgen van de aangekondigde federale maatregelen, zoals de beperking van de werkloosheidsuitkering in de tijd en de fiscale hervorming, konden nog niet volledig worden meegenomen in de planning. Die impact wordt geleidelijk duidelijker, maar blijft een factor van onzekerheid. Bovendien duwde de oorlog in het Midden-Oosten de inflatieverwachtingen opnieuw de hoogte in, wat bijdraagt aan een onzekere macro-economische context.

Deze analyse focust voornamelijk op de budgettrends voor 2026. Daarnaast brengen we ook enkele evoluties in het meerjarenplan in kaart.

De belangrijkste tendensen in de budgettaire situatie in 2026

De Vlaamse gemeenten en OCMW's voorzien in 2026 een sterke stijging van de uitgaven.

- In totaal geven ze 16 miljard euro uit (+6,1%). Daarin zijn investeringen (4,1 miljard euro) en financieringsuitgaven (1,1 miljard euro) nog niet meegerekend.
- De personeelsuitgaven – goed voor bijna de helft van de uitgaven – groeien relatief beperkt (+3,7%) na enkele jaren met meerdere automatische loonindexeringen. De inflatie trekt in 2026 echter opnieuw aan, terwijl lokale besturen eind 2025 nog uitgaven van 1,5 à 2% in hun meerjarenplan.
- De uitgaven voor individuele hulpverlening stijgen het sterkst (+18,1%). Dat komt door de instroom van langdurig werklozen in het sociale vangnet van het leefloon (binnen het recht op maatschappelijke integratie).
- Subsidies aan andere lokale entiteiten stijgen in 2026 met 6,5%. De hoogste subsidie gaat naar de politiezones.
- De uitgaven voor goederen en diensten nemen toe met 7% ten opzichte van 2025, ondanks dalende energie-uitgaven. Die laatste zijn onderschat door de gevolgen van de oorlog in het Midden-Oosten.

Ook de ontvangsten nemen toe.

- Vooral de fiscale ontvangsten blijven een belangrijke groeimotor, gedreven door geïndexeerde inkomens (+4,3%).
- Ook de werkingsubsidies van de andere overheden blijven stijgen (+5,1%).

De Vlaamse gemeenten blijven investeren

- Het meerjarenplan 2026-2031 voorziet 17,1 miljard euro aan investeringen. Dat ligt hoger dan het bedrag dat gemeenten en OCMW's tussen 2020 en 2025 effectief aan lokale investeringen realiseerden (16 miljard euro).

Drie grote uitdagingen voor het meerjarenplan 2026-2031

- **De stijgende pensioenuitgaven voor de vastbenoemden** leggen een toenemende financiële druk op de lokale besturen. Gemeenten en OCMW's moeten de komende jaren steeds meer bijpassen, van 475 miljoen euro in 2026 tot 738 miljoen euro in 2031. Het aantal gepensioneerden neemt immers toe, terwijl het volume aan basisbijdragen voor het gesolidariseerd pensioenfonds afneemt. De Vlaamse overheid betaalt deze legislatuur opnieuw 50% van de responsabiliseringsbijdragen. De federale overheid komt tussen voor instellingen op het grondgebied van gemeenten met meer dan 100.000 inwoners.
- De **beperking van de werkloosheidsuitkeringen in de tijd** legt sinds januari 2026 bijkomende druk op de OCMW's door de instroom van langdurig werklozen in het sociale vangnet van het leefloon (binnen het recht op maatschappelijke integratie of RMI). Dat zorgt voor meer werklast bij de intake en begeleiding van wie instroomt. De federale overheid voorziet financiële compensatie, maar de OCMW's zullen een deel van de extra kosten zelf moeten dragen.
- **De fiscale hervorming** riskeert op termijn te leiden tot lagere opbrengsten uit de aanvullende personenbelasting (APB). Omdat gemeenten in principe gecompenseerd worden voor een mogelijk verlies aan opbrengsten, zijn ze op termijn wellicht minder snel genoodzaakt hun belastingtarieven te verhogen.

Als sector staan de Vlaamse gemeenten er financieel sterk voor. De komende jaren zal echter duidelijk worden hoe ze deze uitdagingen het hoofd bieden.

Vlaamse lokale besturen

(op basis van de nationale rekeningen 2020-2024)

De statistieken van de nationale rekeningen van het INR⁽¹⁾ geven een volledig cijferoverzicht van de Vlaamse lokale sector volgens de ESR 2010-methodologie⁽²⁾. Deze lokale sector (S1313) omvat naast de gemeenten (inclusief hun OCMW's) en provincies – het onderwerp van deze Belfius-analyse – ook politiezones, hulpverleningszones, tal van gemeentelijke vzw's, autonome gemeente- en provinciebedrijven, en een groot aantal intercommunales⁽³⁾.

Ontvangsten en uitgaven van Vlaamse lokale besturen

In 2024 bedroegen de totale ontvangsten van de Vlaamse lokale besturen 18,31 miljard euro, wat neerkomt op een stijging van 6% ten opzichte van het vorige jaar.

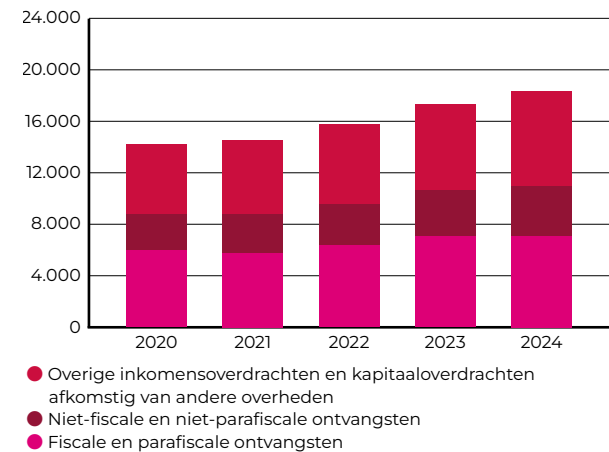
De grootste bron van inkomsten zijn de inkomensoverdrachten en kapitaaltoelagen, goed voor 40% van de totale ontvangsten. Deze categorie kende in 2024 een sterke groei van 10%. Een andere belangrijke pijler zijn de belastinginkomsten, die 39% van de ontvangsten uitmaken. Enkel gemeenten en provincies heffen lokale

Ontvangsten, uitgaven en resultaat van de Vlaamse lokale besturen – 2024

	In miljoen EUR	Evolutie 2024-2023
ONTVANGSTEN	18.310	5,7%
Fiscale en parafiscale ontvangsten	7.081	0,3%
Niet-fiscale en niet-parafiscale ontvangsten	3.860	7,8%
Overige inkomensoverdrachten en kapitaaloverdrachten afkomstig van andere overheden	7.369	10,4%
UITGAVEN	18.763	8,3%
Beloning van werknemers	7.510	7,4%
Intermediair verbruik en betaalde belastingen	3.920	10,6%
Sociale uitkeringen	976	5,9%
Subsidies en inkomensoverdrachten	2.207	5,6%
Rentelasten	295	7,8%
Kapitaaluitgaven	3.497	15,9%
Brutobesparingen	2.339	-11,5%
VORDERINGENOVERSCHOT (+) OF -TEKORT (-)	-453	-9140,8%

Bron: INR - NBB

Evolutie van de uitgaven van de Vlaamse lokale besturen (in miljoen EUR)

(1) Het Instituut voor de Nationale Rekeningen (INR) – cijfers beschikbaar op de website van de Nationale Bank van België.

(2) Het Europese stelsel van nationale en regionale rekeningen dat als referentiekader dient voor de statistieken van het Europese stabiliteitspact.

(3) De lijst van publieke entiteiten is terug te vinden op de website van het INR.

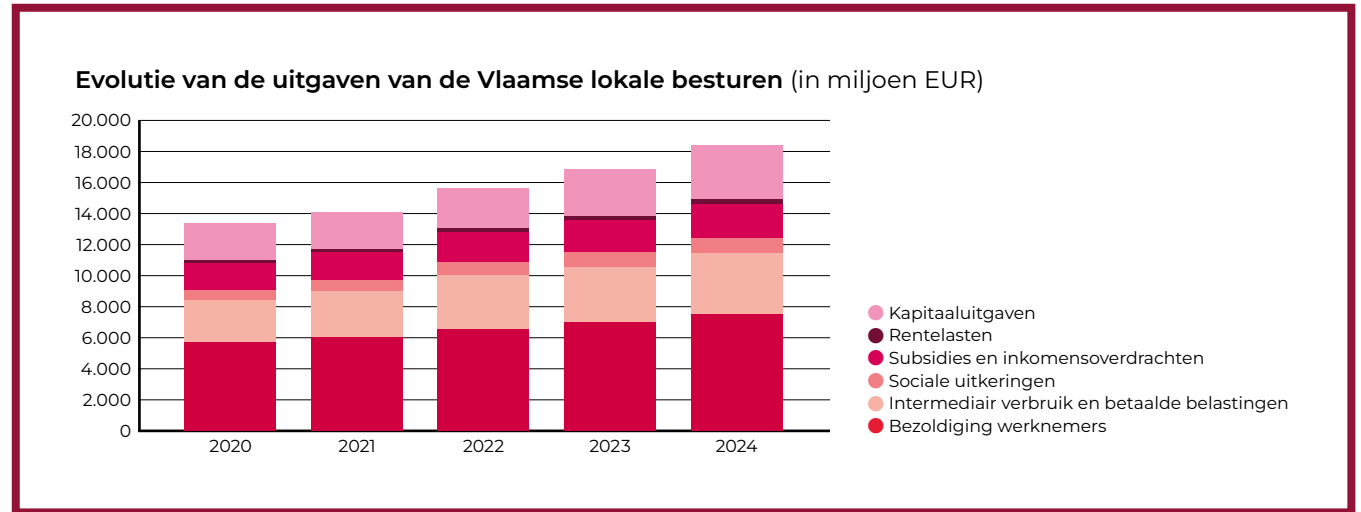

belastingen. De beperkte stijging van deze inkomsten in 2024 is te verklaren door de uitzonderlijk hoge ontvangsten uit de aanvullende personenbelasting (APB) in 2023. Toen stortte de FOD Financiën eenmalig 14 maanden aan opbrengsten door, in plaats van de gebruikelijke 12 maanden. Tot slot maken eigen ontvangsten – zoals inkomsten uit eigendom of dienstverlening – 21% van het totaal uit.

In 2024 bereikten de totale uitgaven van de Vlaamse lokale besturen 18,76 miljard euro, wat neerkomt op een stijging van 8% tegenover het vorige jaar. Deze uitgaven omvatten zowel de lopende als de investeringsuitgaven.

De personeelskosten vormen de belangrijkste uitgavenpost en vertegenwoordigen 40% van het totaal. In 2024 namen deze kosten met 7% toe, een aanzienlijke stijging. Naast de personeelskosten stegen ook andere lopende uitgaven sterk. Het intermediaire verbruik en de betaalde belastingen namen met 11% toe. Ook de rentelasten kenden een aanzienlijke stijging, hoewel deze met 8% minder uitgesproken was dan in 2023.

De investeringsuitgaven, of kapitaaluitgaven, stegen in 2024 met 16%. Dit is een typisch patroon in een verkiezingsjaar voor lokale besturen. Deze kapitaaluitgaven maken 19% van de totale uitgaven uit.

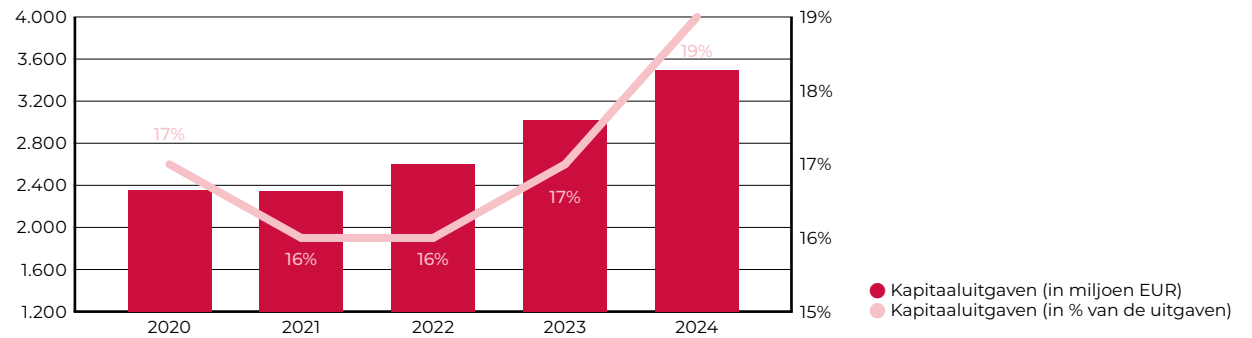
Financiering en schuld van Vlaamse lokale besturen – 2024

De Vlaamse lokale besturen sloten 2024 af met een financieringstekort van 452,8 miljoen euro. Deze negatieve balans is vooral te wijten aan de hogere kapitaaluitgaven in dat jaar.

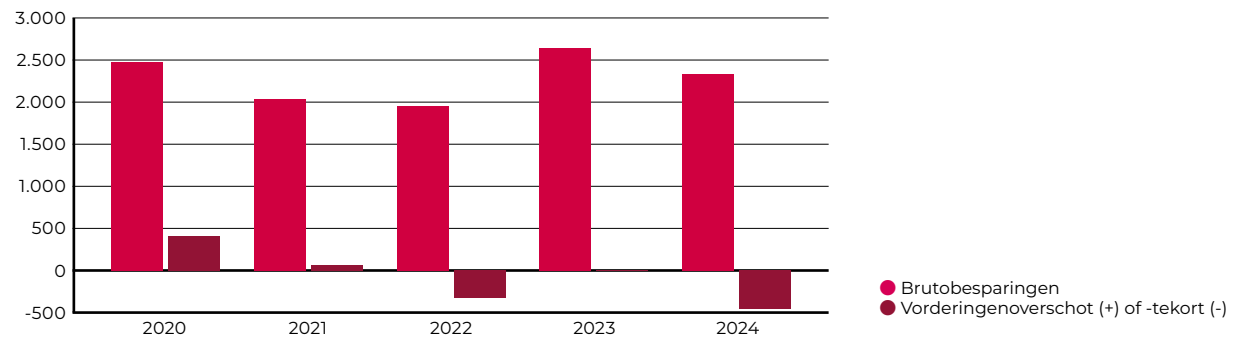
Het saldo zonder kapitaalverrichtingen – ook wel de brutobesparingen genoemd – daalde in 2024 licht tot 2,339 miljard euro.

De uitstaande schuld van de Vlaamse lokale besturen steeg in 2025 licht tot 12,125 miljard euro. Ondanks deze toename daalde de schuldgraad – uitgedrukt als percentage van de ontvangsten – aanzienlijk dankzij de sterke stijging van de inkomsten. In 2024 bedroeg de schuldgraad 64% van de ontvangsten, tegenover 82% in 2020. Dit toont een duidelijke verbetering van de financiële positie van de lokale besturen.

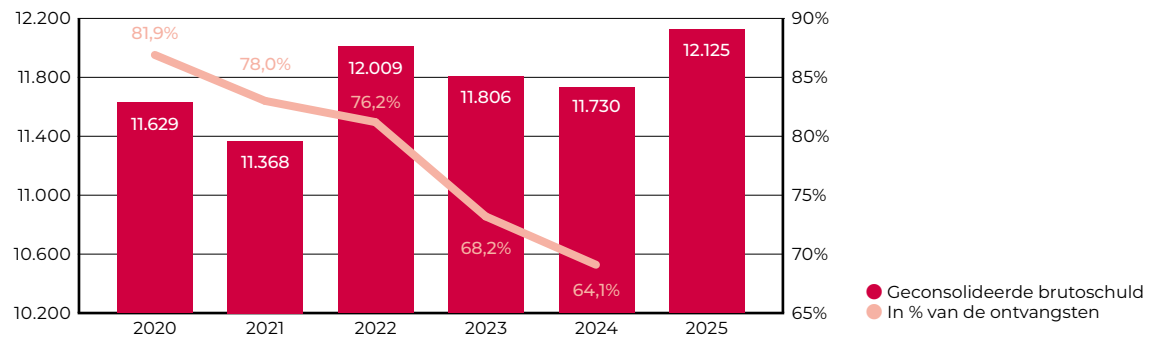
Evolutie van de kapitaaluitgaven – 2020-2024

Evolutie van het vorderingenoverschot en -tekort – 2020-2024 (in miljoen EUR)

Evolutie van de brutoschuld – 2020-2025 (in miljoen EUR)

Vlaamse gemeenten en OCMW's

Exploitatie-uitgaven

Met het meerjarenplan 2026-2031 treedt een nieuwe beleidscyclus in werking voor de 285 Vlaamse lokale besturen. Eind 2025 stelden de nieuwe bestuursploegen, verkozen tijdens de lokale verkiezingen van oktober 2024, hun plannen op volgens de BBC-principes (beleids- en beheercyclus). Deze plannen bieden een overzicht van de beleidskeuzes en de financiële prioriteiten voor de komende zes jaar. De cijfers voor 2026 geven zowel de doelstellingen van de nieuwe besturen weer als de situatie van de fusiegemeenten, die sinds 2025 operationeel zijn.

Voor 2026 budgetteerden de Vlaamse gemeenten en OCMW's 16 miljard euro aan exploitatie-uitgaven. Hierbij worden investeringen (4,1 miljard euro) en financierings-uitgaven (1,1 miljard euro) niet meegerekend. De exploitatie-uitgaven komen neer op 2.331 euro per inwoner. Vergeleken met het beginkrediet van 2025 is dit een sterke stijging van 6,1%⁽¹⁾. In de volgende jaren van het meerjarenplan verwachten de gemeenten dat de uitgaven gematigd zullen stijgen met gemiddeld 1,8% per jaar.

De personeelskosten blijven met grote voorsprong de belangrijkste uitgavenpost in de exploitatiebegroting: ze nemen 47% van de uitgaven voor hun rekening. Voor 2026 ramen de gemeenten en OCMW's deze kosten 3,7% hoger

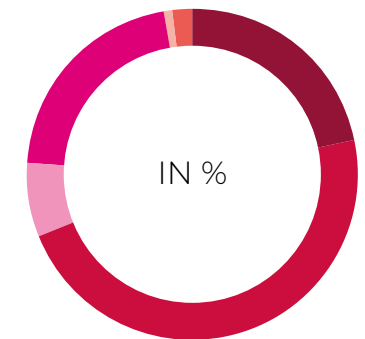
Exploitatie-uitgaven – 2026

	In miljoen euro	In euro/ inw.	Evolutie 2025-2026	Jaarlijkse evolutive 2026-2031
Goederen en diensten	3.506	511	7,0%	0,4%
Personeel ⁽¹⁾	7.529	1.097	3,7%	2,1%
Individuele hulpverlening	1.164	170	18,6%	1,2%
Toegestane werkingsubsidies	3.385	493	6,5%	2,0%
Andere operationele uitgaven	116	17	20,7%	-2,6%
Financiële uitgaven ⁽²⁾	300	44	4,7%	9,9%
EXPLOITATIE-UITGAVEN	16.000	2.331	6,1%	1,8%

(1) Zonder gesubsidieerd onderwijzend personeel (177 euro/inw.)

(2) Rentelasten inbegrepen, niet de kapitaalaflossing van leningen (BBC)

Exploitatie-uitgaven – 2026

- Goederen en diensten: 22%
- Personeel: 47%
- Individuele hulpverlening: 7%
- Toegestane werkingsubsidies: 21%
- Andere operationele uitgaven: 0,7%
- Financiële uitgaven: 2%

(1) We meten de evolutie tussen begin(krediet) 2025 en begin(krediet) 2026, waardoor zowel de aanpassing van het meerjarenplan in 2025 als de raming voor 2026 wordt meegenomen.

dan in 2025. Voor de daaropvolgende jaren gaan ze uit van een gematigde gemiddelde groei van 2,1% per jaar.

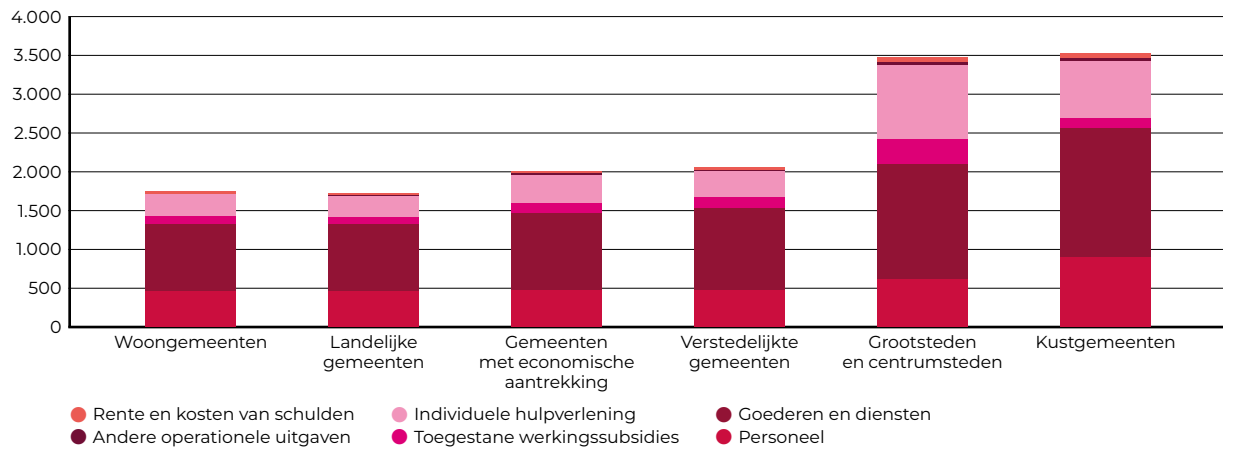
Voor individuele hulpverlening verwachten de gemeenten en OCMW's in 2026 een sterke toename van de uitgaven met 18,6%. Dit hangt samen met de beperking van de duur van werkloosheidsuitkeringen: zodra langdurig werklozen geen uitkering meer krijgen, zullen meer personen een beroep doen op steun van het OCMW.

Ook de uitgaven voor goederen en diensten stijgen in 2026 aanzienlijk, met 7%. Opvallend is dat dit niet te wijten is aan hogere energiekosten. Integendeel, de energie-uitgaven worden 10% lager ingeschat dan in 2025 en zijn goed voor een totaal van 266 miljoen euro. De stijging situeert zich vooral bij de rubriek 'andere diensten en leveringen', een verzamelpost voor allerlei aankopen en externe dienstverlening.

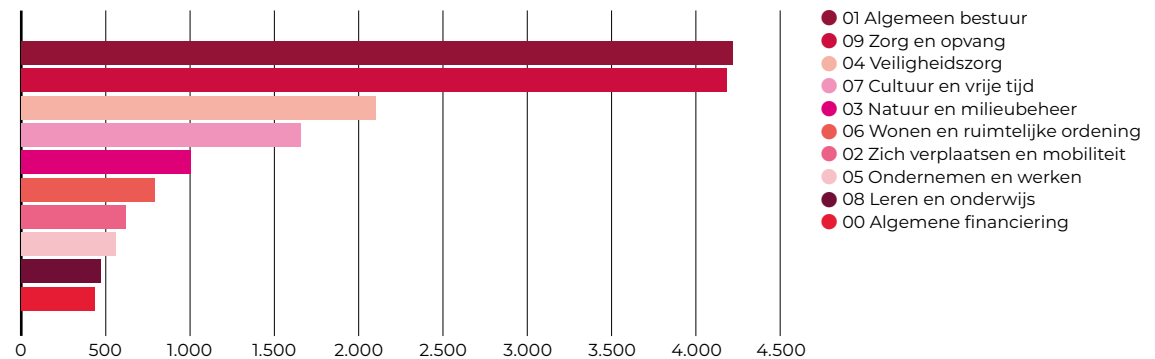
De financiële uitgaven nemen slechts een beperkt deel van de exploitatie-uitgaven in, maar gemeenten verwachten wel dat deze de volgende jaren sterk zullen oplopen, met een gemiddelde jaarlijkse stijging van ongeveer 10%. Hierbij hoort wel een belangrijke nuance: in de begroting worden doorgaans meer nieuwe leningen ingeschreven dan er uiteindelijk effectief worden aangegaan. Daardoor zullen de rentelasten in de praktijk waarschijnlijk lager uitvallen dan nu gepland.

Binnen de exploitatie-uitgaven vormt het beleidsdomein 'Algemeen bestuur' de belangrijkste post. In 2026 besteden Vlaamse lokale besturen 4,2 miljard euro aan dit beleidsdomein, wat 26% van de totale exploitatie-uitgaven vertegenwoordigt. Een tweede belangrijk beleidsdomein is 'Zorg en opvang'. Hiervoor worden eveneens uitgaven van bijna 4,2 miljard euro gepland.

Exploitatie-uitgaven per cluster – 2026 (in euro/inw.)

Exploitatie-uitgaven per beleidsveld – 2026 (in miljoen euro)

Personeel en pensioenen

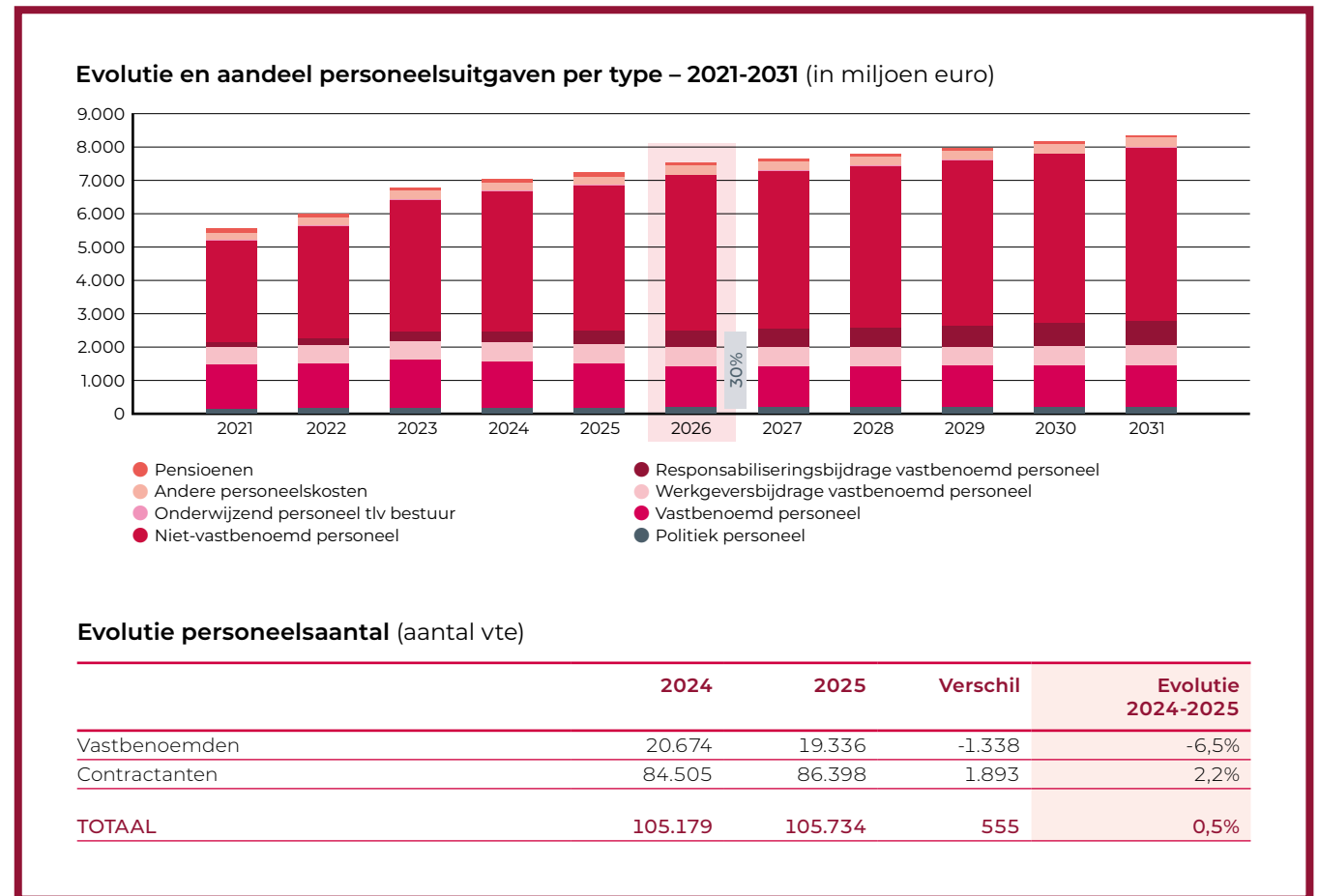
Vlaamse gemeentebesturen spenderen gemiddeld 47% van hun exploitatiebudget aan personeelskosten, waarbij de lonen van gesubsidieerd onderwijzend personeel niet zijn inbegrepen. Bij een beperkt aantal gemeenten loopt dit aandeel zelfs op tot 60 à 70%. In 2026 nemen de totale personeelskosten toe met 269 miljoen euro, wat overeenkomt met een stijging van 3,7%.

Deze kostenstijging wordt vooral gedreven door de uitgaven voor contractuele medewerkers, die in 2026 toenemen met 7,3%. Tegelijk dalen de uitgaven voor vastbenoemd personeel met 1,8%. De verschuiving van statutaire naar contractuele medewerkers zet zich dus verder in 2026. Ondanks die evolutie zouden de uitgaven voor vastbenoemd personeel ook de volgende jaren zo'n 30% van de personeelsuitgaven uitmaken.

Binnen de uitgaven voor vastbenoemden valt op dat de lonen van actief personeel met 6,6% dalen, terwijl de responsabiliseringsuitgaven – die dienen om de pensioenlasten voor voormalige medewerkers te dragen – met 18,8% stijgen. Hierdoor gaat een almaar groter deel van de uitgaven voor vastbenoemd personeel naar gepensioneerden, wat de financiële druk op de personeelsbegroting verhoogt.

De responsabiliseringsuitgaven zouden de komende jaren verder doorstijgen en in 2031 uitkomen op 738 miljoen euro. De Vlaamse overheid zal ook de komende jaren de helft van de responsabiliseringsuitgaven bijpassen.

Deze ontwikkelingen komen ook tot uiting in de personeelscijfers. Hoewel het totale aantal voltijdse equivalenten bij Vlaamse gemeenten in 2025 slechts licht steeg met 0,5% (naar 105.734 voltijdse equivalenten) ten opzichte van 2024, zijn er duidelijke verschuivingen waarneembaar. Het aantal contractuele medewerkers nam met 2,2%

toe, terwijl het aantal vastbenoemden met 6,5% afnam. Deze evolutie toont aan dat gemeenten in toenemende mate een beroep doen op contractueel personeel, terwijl het aantal statutaire personeelsleden verder afneemt.

Pensioenen van vastbenoemd personeel

De stijgende pensioenuitgaven creëren een alsmaar grotere financiële druk. Voor de lokale verkiezingen gaf bijna drie kwart van de steden en gemeenten in de Belfius-enquête aan dat de pensioenfactuur de belangrijkste uitdaging wordt in deze bestuursperiode.

In tegenstelling tot werkgevers in de privésector of bij andere bestuursniveaus dragen de provincies en gemeenten zélf de volledige pensioenlasten van hun vastbenoemde ambtenaren en rechthebbenden. De federale overheid komt hierin niet tussen. Dat aparte pensioenstelsel voor statutair personeel werkt volgens een repartitiesysteem met een alsmaar kleiner aantal 'bijdragers'. De basisbijdrage voor het pensioenfonds is namelijk gebaseerd op de lonen van een steeds kleinere groep van vastbenoemden. Die groep is de voorbije jaren structureel gekrompen en zal in 2025 slechts 18% uitmaken van het personeelsbestand. Ter vergelijking: dit aandeel vastbenoemden bedroeg in 2015 gemiddeld nog 40%.

Zonder nieuwe benoemingen versnelt dat proces, ook door de leeftijds piramide van het statutaire personeel die aan de basis verder versmalt. Wanneer binnenkort veel statutaire werknemers met pensioen gaan, stijgen de pensioenuitgaven, terwijl de financieringsbasis verder afneemt.

Om het structurele en groeiende onevenwicht aan te pakken, werd in 2011 (wet van 24 oktober 2011) een nieuw pensioenmodel ingevoerd, met ingang van 1 januari 2012. De oprichting van dat 'Gesolidariseerd Pensioenfonds' voorziet een systeem van dubbele bijdragen (basis en

responsabilisering), dat jaarlijks alle pensioenuitgaven moet dekken. Hoewel dat systeem het Gesolidariseerd Pensioenfonds in balans houdt, betekent het voor de lokale besturen een forse en aanhoudende stijging van hun bijdragen.

In 2026 bedraagt het **basistarief** 45% (tegenover 41,5% bij de oprichting van het fonds), terwijl de **responsabiliseringsbijdrage** oploopt tot 77,48% (aanvankelijk 50%) en 83,53% zou bedragen tegen 2031. Die responsabiliseringscoëfficiënt wordt aangerekend wanneer de werkelijke pensioenlasten van een bestuur hoger liggen dan hun bijdragen.

Volgens de laatste projecties van de Federale Pensioendienst (2025) zou de responsabiliseringsbijdrage (die bovenop de verhoogde basisbijdragen komt) voor Vlaamse gemeenten en hun autonome gemeentebesturen vanaf 2027 hoger uitkomen dan de wettelijke basisbijdrage. De responsabiliseringsbijdragen stijgen van 244 miljoen euro in 2024 tot 575 miljoen euro in 2031. De wettelijke basisbijdragen daarentegen krimpen van 402 miljoen euro in 2024 tot 276 miljoen euro in 2031. Tel daar de OCMW's bij en de responsabiliseringsbijdrage loopt op van 421 miljoen euro in 2024 tot bijna 1 miljard euro in 2031, terwijl de wettelijke basisbijdragen teruglopen van 553 tot 370 miljoen euro.

Het Beheerscomité van het Gesolidariseerd Fonds zelf (Memorandum juni 2024) waarschuwt: "De stijgende pensioenuitgaven creëren een onhoudbare financiële druk. Als er niets verandert, moeten provinciale en lokale besturen een alsmaar groter deel van hun budget

besteden aan pensioenen. Daardoor kunnen ze niet, of slechts gedeeltelijk, reageren op een reeks maatschappelijke uitdagingen, zoals klimaatverandering, sociale kwesties of veiligheid.”

De voorbije jaren namen Vlaanderen en Wallonië maatregelen om de financiering van de pensioenlasten te ondersteunen. In het Brusselse Gewest is niets voorzien. Sinds het begin van de vorige gemeentelgislatuur helpt een Vlaamse financieringslijn de Vlaamse lokale besturen alvast als oplossing om de responsabiliseringsbijdrage voor de periode 2020-2025 met 50% te verminderen. Die regionale tussenkomst wordt verlengd voor de volgende legislatuur.

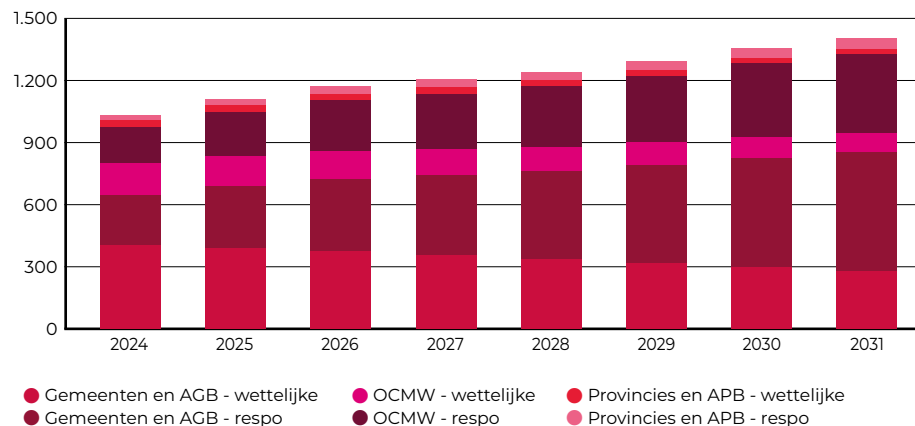
Bovendien voorziet het federale coalitieakkoord (Arizona) in bijkomende steun voor lokale besturen. De concrete modaliteiten en het financieringsmechanisme zijn evenwel nog niet bekend.

Evolutie van de bijdragepercentages 2022 - 2031

	Basisbijdrage	Responsabiliseringsbijdrage
2022	43,00%	52,94%
2023	44,00%	70,17%
2024	45,00%	70,33%
2025	45,00%	73,75%
2026	45,00%	77,48%
2027	45,00%	78,49%
2028	45,00%	79,49%
2029	45,00%	81,01%
2030	45,00%	82,44%
2031	45,00%	83,53%

Bron: Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten, op basis van de ramingen van de Federale Pensioendienst

Evolutie van de pensioenbijdragen voor vastbenoemd personeel (in miljoen euro)

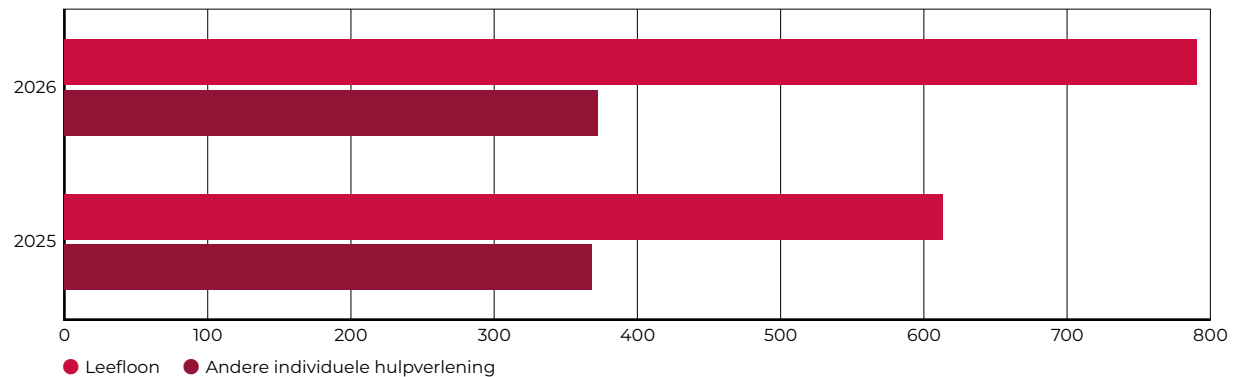
Individuele hulpverlening

Voor 2026 voorzien de Vlaamse gemeenten en OCMW's forse meeruitgaven van 180 miljoen euro voor individuele hulpverlening. Dit komt neer op een stijging van 18,3%, het gevolg van de beperking in de tijd van de werkloosheidsuitkeringen.

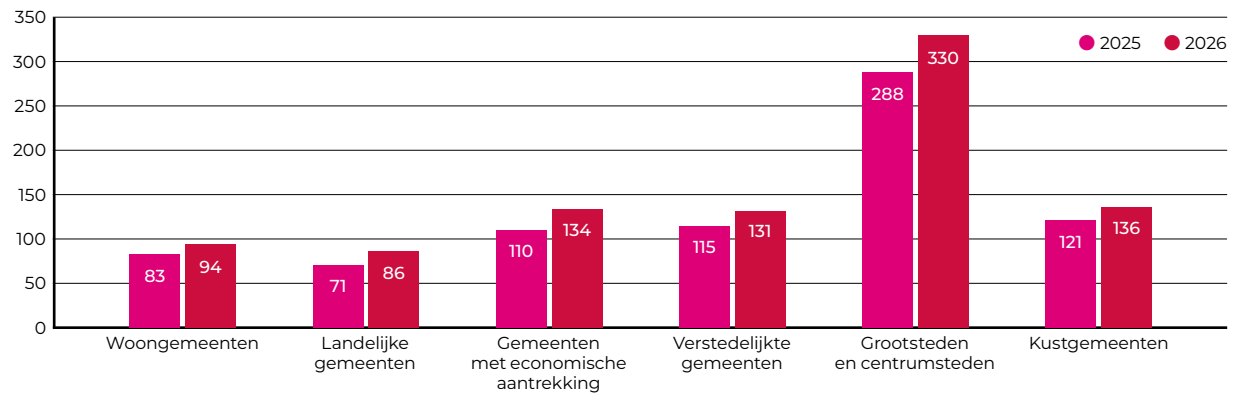
De stijging zit vooral in hogere uitgaven voor het leefloon. De Vlaamse lokale besturen verwachten dat deze uitgaven met 178 miljoen euro zullen toenemen in 2026. De uitgaven voor 'andere individuele hulpverlening' zouden slechts beperkt stijgen met 2 miljoen euro.

Gemiddeld geven Vlaamse besturen 170 euro per inwoner uit aan individuele hulpverlening in 2026. Wanneer de gemeenten ingedeeld worden in de Belfius-clusters, zijn het vooral de groot- en centrumsteden die het meeste uitgeven aan individuele hulpverlening. Deze besturen ramen in 2026 zo'n 330 euro per inwoner uit te geven. Dit valt te verklaren doordat de grootste concentratie van begunstigden van het Recht op Maatschappelijke Integratie (RMI) zich in deze gemeenten bevindt.

Evolutie van de individuele hulpverlening – 2025-2026 (in miljoen euro)

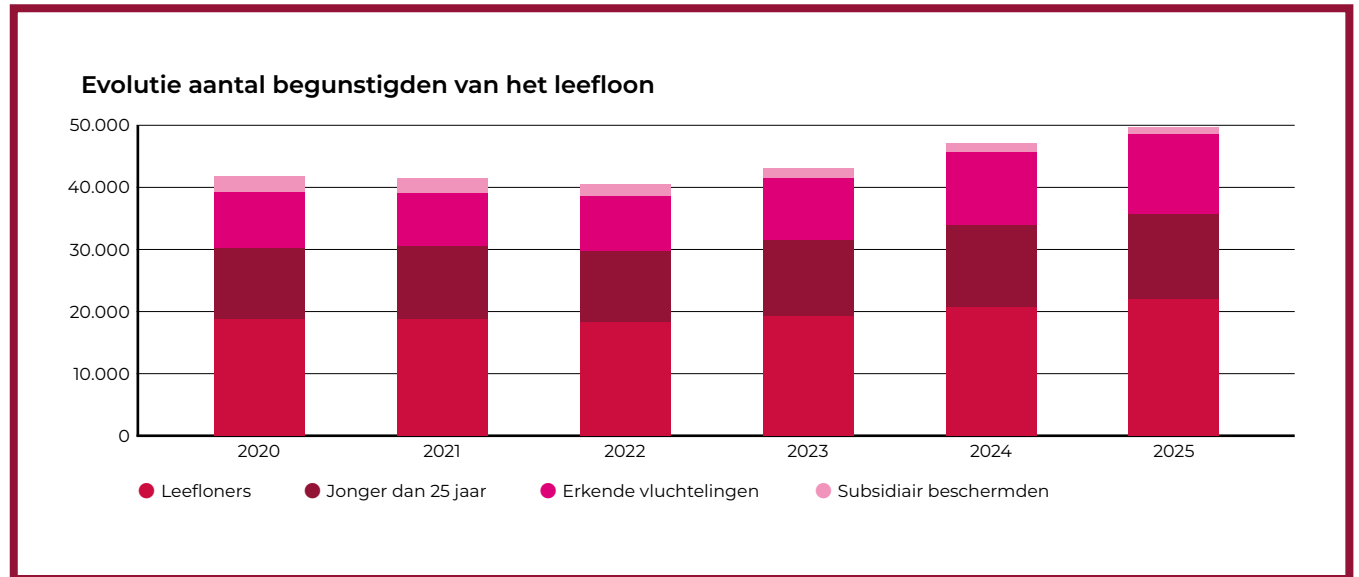
Individuele hulpverlening per cluster – 2025-2026 (in euro/inw.)

De federale overheid financiert een groot deel van de leefloonuitgaven. Via het recht op maatschappelijke integratie (RMI) staat ze in voor 60 tot 100% van de uitgaven naargelang het leefloontype. Een deel van de leefloonuitgaven wordt dus door het OCMW zelf gedragen.

Volgens statistieken van de POD Maatschappelijke Integratie telde Vlaanderen eind 2024 zo'n 49.652 begunstigden van het RMI. Het aantal leefloners steeg met 6% ten opzichte van 2024. Maar ook het aantal min-25-jarigen en erkende vluchtelingen nam toe met respectievelijk 3,8% en 9,4%.

Individuele hulpverlening (impact van de beperking in de tijd van de werkloosheidsuitkeringen)

OCMW's krijgen de laatste jaren almaar meer hulpvragen voor sociale bijstand. Dat is een gevolg van verschillende crisissen van de voorbije jaren, waaronder corona, stijgende energieprijzen en de opvang van Oekraïense vluchtelingen. Dit treft vooral grote steden, omdat zij meer sociaal kwetsbare personen tellen en vaak de eerste toegangspoort zijn voor migranten en vluchtelingen.

Daarnaast werd de individuele hulpverlening intensiever. Elke hulpvrager sluit een contract met het OCMW om een traject van maatschappelijke integratie te volgen, wat een regelmatige opvolging vereist. De voorwaarden en verplichtingen die hiermee samengaan, brengen ook een grotere administratieve last met zich mee.

Door de voortdurende toename van hulpvragen neemt ook de budgettaire druk toe. In het budget 2026 bedraagt de individuele hulpverlening al 7% van de exploitatie-uitgaven. De federale overheidsdienst Maatschappelijke Integratie compenseert wel meer dan de helft van deze uitgaven.

Momenteel is de belangrijkste nieuwe uitdaging voor OCMW's de impact van de federale maatregel om de werkloosheidsuitkeringen in de tijd te beperken. Personen die daardoor over onvoldoende bestaansmiddelen beschikken, kunnen aankloppen bij het OCMW van hun gemeente voor een leefloon.

(1) Bron: Rijksdienst Voor Arbeidsvoorziening

(2) Bron: Programmatorische Federale Overheidsdienst Maatschappelijke Integratie

(3) Datum raadpleging 11 mei 2026

De nieuwe regeling rond de werkloosheidsverzekering trad op 1 maart 2026 in werking voor nieuwe aanvragen. Voortaan is het recht op een werkloosheidsuitkering beperkt tot maximaal twee jaar. Voor langdurig werklozen zal het einde van het recht op uitkeringen stapsgewijs verlopen in verschillende golven. De eerste golf had betrekking op langdurig werklozen die tijdens hun loopbaan meer dan 20 jaar werkloos waren. Voor deze mensen eindigde het recht op een werkloosheidsuitkering op 1 januari 2026. In totaal zijn er zes golven, waarbij de laatste groep mensen hun recht op een uitkering verliest op 1 juli 2027.

Als compensatie voor de OCMW's voorziet de federale overheid een verhoogde terugbetaling van het leefloon voor mensen die tussen 1 januari en 30 juni 2026 een aanvraag indienen als gevolg van het verlies van hun werkloosheidsuitkering. De terugbetaling van het leefloon zal 100% bedragen voor het eerste jaar, 90% voor het tweede jaar, 80% voor het derde jaar en vervolgens 75%. Daarbij werden er ook maatregelen genomen om de OCMW's financieel te ondersteunen voor de extra personeelskosten die nodig zijn om deze extra aanvragen te verwerken en om de extra mensen die terechtkomen bij het OCMW, te begeleiden en te ondersteunen.

Tijdens de eerste golf waren er in Vlaanderen 2.746 personen⁽¹⁾ die hun recht op een werkloosheidsuitkering verloren, waarvan 1.180 mensen⁽²⁾ intussen een leefloon krijgen. Dus 43%⁽³⁾ van de personen die hun uitkering verloren tijdens de eerste golf, kwamen bij het OCMW terecht. Tijdens de tweede en derde golf verloren respectievelijk 7.986 en ongeveer 12.000 personen hun recht op een werkloosheidsuitkering in Vlaanderen. Het is nog te vroeg om te weten hoeveel van deze mensen bij het OCMW terechtkomen.

Toegestane werkingssubsidies

In 2026 nemen de uitgaven voor werkingssubsidies toe met 207 miljoen euro. De grootste toelage gaat naar de politiezones, die in 2026 van de gemeenten 1,4 miljard euro krijgen. Dit is 210 euro per inwoner en een stijging van 5,1% ten opzichte van 2025. Ook de toelage aan hulpverleningszones stijgt in 2026 met 3,6%. Sterkste stijger is de gemeentetoelage aan welzijns- en andere OCMW-verenigingen, die in 2026 zou toenemen met 9,2%.

Financiële uitgaven

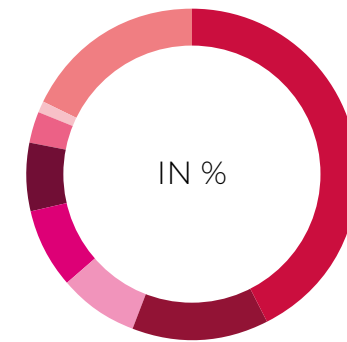
Voor 2026 ramen de Vlaamse gemeenten 300 miljoen euro aan financiële uitgaven. Dit is slechts een fractie (2%) van de totale exploitatie-uitgaven.

De financiële uitgaven omvatten onder meer de kosten (interesten) verbonden aan schulden. Aflossingen van opgenomen leningen en leasings staan vermeld bij de financieringsuitgaven (zie liquiditeitentabel). Bovenop de 44 euro per inwoner aan financiële uitgaven komt er dus nog gemiddeld 162 euro per inwoner bij aan uitgaven voor financiële langetermijnschulden.

Toegestane werkingssubsidies – 2026

	In miljoen euro	In euro/inw.	Evolutie 2025-2026	Jaarlijkse evolutie 2026-2031
Gemeentetoelage aan				
Politie	1.440	210	5,1%	2,6%
Hulpverleningszone	452	66	3,6%	3,1%
IGS	270	39	7,9%	1,7%
AGB	257	37	7,7%	1,1%
Welijns- en andere OCMW-verenigingen	224	33	9,2%	1,0%
Besturen van erediensten	37	5	-15,8%	4,6%
Anderen toegestane werkingssubsidies	705	103	11,3%	0,7%
TOEGESTANE WERKINGSSUBSIDIES	3.385	493	6,5%	2,0%

Gemeentetoelage aan – 2026

- Politiezones: **43%**
- Hulpverleningszones: **13%**
- Intergemeentelijke samenwerkingsverbanden (IGS): **8%**
- Verbonden AGB: **8%**
- Welzijns- en andere OCMW-verenigingen: **7%**
- Huishoudens: **3%**
- Besturen van de eredienst: **1%**
- Andere: **18%**

Impact van de extra federale financiering voor veiligheidsdiensten

Het lokale veiligheidsbeleid is sinds 2001 voor de politie en 2015 voor de civiele veiligheid in handen van respectievelijk politie- en hulpverleningszones. Deze staan los van de gemeenten. De politiezones bestaan meestal uit verschillende gemeenten die samenwerken (meergemeentezones). Er zijn evenwel ook gemeenten met een eigen politiezone (ééngemeentezones). Hulpverleningszones zijn grotere regio's waarin verschillende brandweerposten samenwerken.

De budgetten van de politie- en hulpverleningszones worden gefinancierd door twee hoofdbronnen: federale bijdragen (de federale dotatie en aanvullende dotaties) en gemeentedotaties. Volgens de organieke wet van de zones moet de dotatie van de gemeente(n) de dienstverlening van de zones in evenwicht houden. Met andere woorden: als de federale financiering niet volstaat, moeten de gemeenten het verschil bijpassen.

De Vlaamse gemeenten voorzien in 2026 gemeentelijke dotaties voor politie- en hulpverleningszones van 1.892 miljoen euro, ongeveer 12% van de totale exploitatie-uitgaven.

De federale regering plant extra middelen voor de veiligheidsdiensten. Voor de hulpverleningszones moet dat leiden tot de indexering van de federale dotaties en de start van een groeitraject richting de 50/50-regeling (federale financiering versus gemeentelijke financiering).

Voor de politiezones wil de federale regering de financieringsnorm voor politiezones herzien. Het doel is om, rekening houdend met haar context, elke lokale politiezone de middelen te geven om equivalente en adequate basispolitiediensten te bieden. Dat moet gebeuren via een hogere, flexibelere en transparantere financiering, inclusief indexering.

Verwacht wordt dat deze hervorming van de financiering van de politiezones – die nu nog gebaseerd is op de KUL-norm – dit jaar wordt afgerond met een nieuw koninklijk besluit.

Bovendien worden fusies van zones aangemoedigd door een eenmalige subsidie en structurele dotatie van vijf jaar.

Exploitatie- ontvangsten

De gemeenten en OCMW's voorzien in hun meerjarenplannen voor 2026 een toename van de exploitatie-ontvangsten: 4,6% meer ten opzichte van het beginkrediet 2025. In totaal groeien de ontvangsten aan tot 16,9 miljard euro, dit is 748 miljoen euro meer dan in 2025 of 109 euro per inwoner. In 2026 komt het ontvangstenbudget neer op een bedrag van 2.475 euro per inwoner.

De meerjarenplannen voorzien dat deze ontvangsten tot in 2031 jaarlijks blijven stijgen met gemiddeld 2,1%, met de werkingssubsidies en de fiscale ontvangsten als groeimotor. Ondanks het feit dat de exploitatie-uitgaven hiermee dit jaar sterker toenemen dan de exploitatie-ontvangsten, blijft het exploitatiesaldo positief.

Voorals de 301 miljoen euro extra aan fiscale ontvangsten (+4,3%) vormen de belangrijkste groeimotor, samen met de groei in de ontvangsten voor de werking. Bijna de helft van de ontvangsten bestaat uit fiscale ontvangsten (43%), gevolgd door werkingssubsidies (40%) en ontvangsten uit de werking (12%).

Exploitatie-ontvangsten – 2026

	In miljoen euro	In euro/inw.	Evolutie 2025-2026	Jaarlijkse evolutie 2026-2031
Ontvangsten uit werking	2.045	298	6,7%	1,1%
Fiscale ontvangsten en boetes	7.366	1.073	4,3%	2,4%
Werkingsubsidies ⁽¹⁾	6.727	980	5,1%	2,3%
Recuperatie individuele hulpverlening	142	21	1,0%	0,6%
Andere operationele ontvangsten	396	58	3,8%	-0,6%
Financiële opbrengsten	317	46	-7,5%	2,0%
EXPLOITATIE-ONTVANGSTEN	16.993	2.475	4,6%	2,1%

(1) Zonder gesubsidieerd onderwijzend personeel (177 euro/inw.).

Exploitatie-ontvangsten – 2026

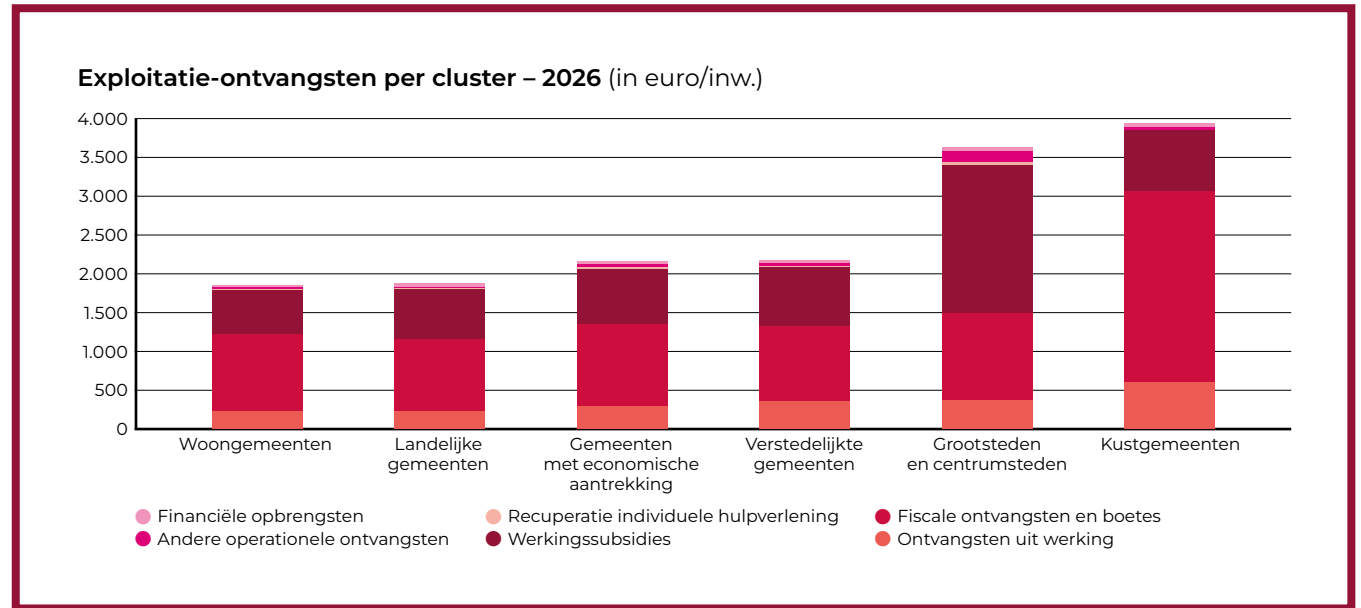

(1) Zonder gesubsidieerd onderwijzend personeel (177 euro/inw.).

De soorten ontvangsten verschillen sterk naargelang het sociaaleconomisch type van de gemeente⁽¹⁾. Toegesplitst per cluster zijn werkingssubsidies relatief belangrijker voor steden (52%), terwijl belastingen de belangrijkste inkomstenbron voor gemeenten vormen – tot zelfs 62% voor kustgemeenten. Omdat grote en regionale steden de grootste concentratie van begunstigden op het Recht op Maatschappelijke Integratie (RMI) kennen, lopen de werkingssubsidies voor onder andere hulpverlening daar het hoogst op. Ook het Gemeentefonds gaat voor een groot deel naar de steden.

(1) Belfius: Sociaaleconomische typologie van gemeenten (2017).

Fiscale ontvangsten

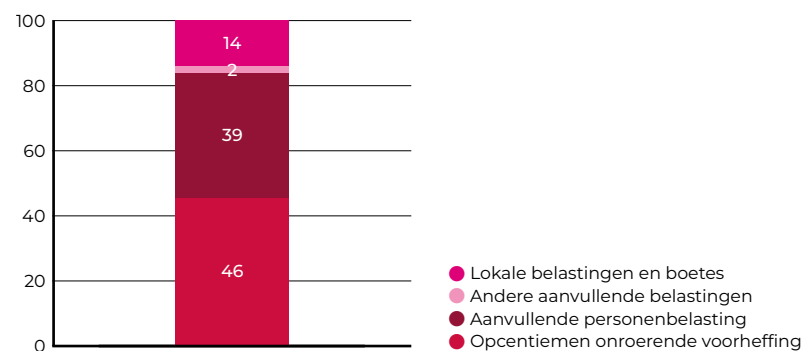
Voor de ontvangsten uit de **opcentiemen op de onroerende voorheffing (OOV)** groeien in 2026 aan (+5,7%). De trend in het meerjarenplan toont dat de OOV gemiddeld iets sterker zullen stijgen dan de **aanvullende personenbelasting (APB)**, en dat ze dus relatief belangrijker blijven.

Lokale belastingen vormen een heel breed gamma en maken 14% uit van de belastingontvangsten. Zoals de trend aan het begin van een meerjarenplan wel vaker toont, nemen de ontvangsten uit lokale belastingen ook in 2026 sterk toe (+7,3%), bijvoorbeeld omdat gemeentebesturen op dat moment besluiten om de tarieven te herzien. Specifieke lokale belastingen die toenemen, zijn hoofdzakelijk die op tweede verblijven, verblijfsbelasting, leegstand, huisvuil en verschillende bedrijfsbelastingen met daarnaast een fors hogere raming voor boetes (onder andere GAS-boetes voor lichte snelheidsovertredingen).

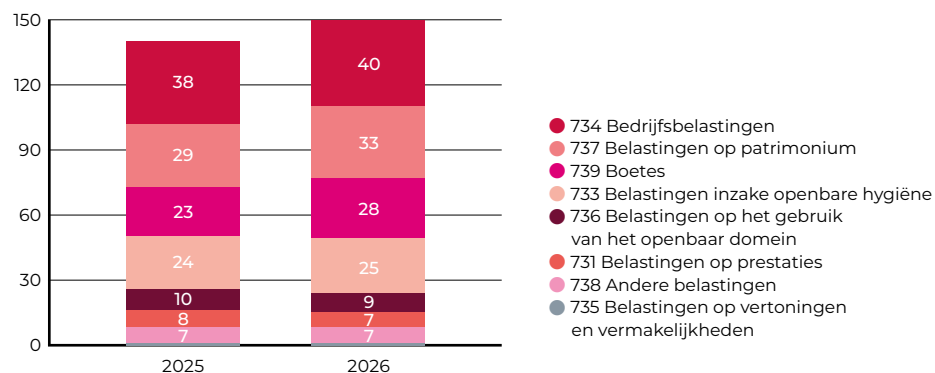
Fiscale ontvangsten – 2026

	In miljoen euro	In euro/inw.	Evolutie 2025-2026	Jaarlijkse evolutie 2026-2031
Opcentiemen onroerende voorheffing	3.362	490	5,7%	3,0%
Aanvullende personenbelasting	2.837	413	1,8%	2,0%
Andere aanvullende belastingen	133	19	-1,7%	1,7%
Lokale belastingen en boetes	1.034	151	7,3%	1,8%
FISCALE ONTVANGSTEN EN BOETES	7.366	1.073	4,3%	2,4%

Fiscale ontvangsten – 2026 (in %)

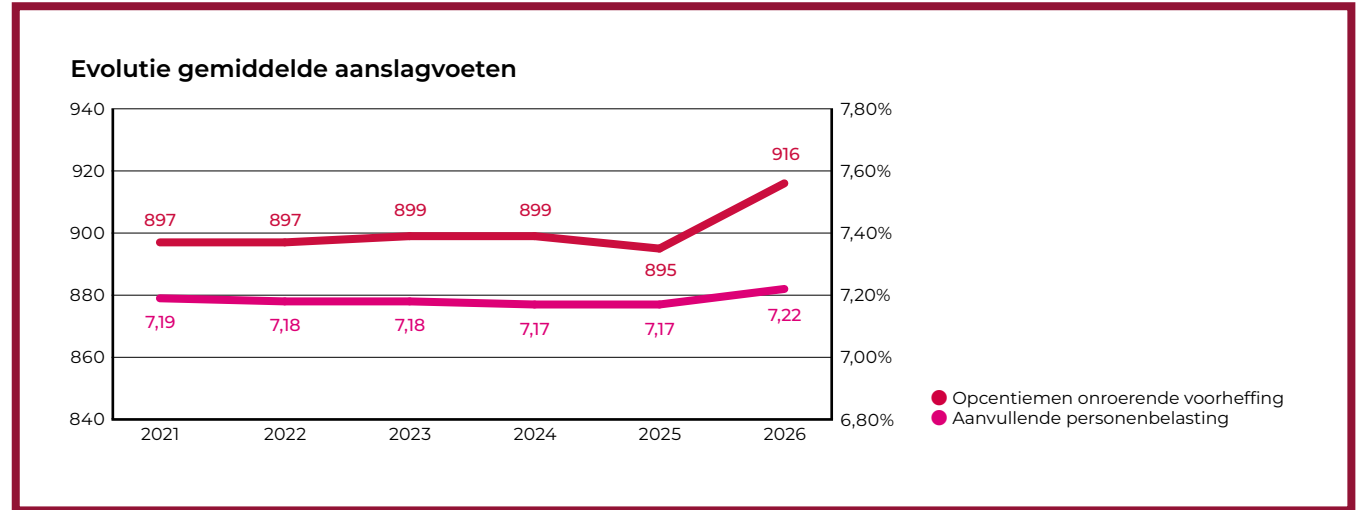
Lokale belastingen – 2025-2026 (in euro/inw.)

Aan het begin van het meerjarenplan 2026-2031 neemt het gemiddeld aantal opcentiemen op de onroerende voorheffing (OOV) duidelijk toe (tot 916 opcentiemen): 56 gemeentebesturen verhoogden hun tarief, acht verlaagden het. Van die 56 compenseerden 17 gemeenten hun hogere OOV-tarief door hun APB-tarief (percentage aan aanvullende personenbelasting) te laten zakken, een beweging die meer gemeenten volgen in 2026 dan in de voorgaande jaren. Almaar meer gemeenten differentiëren hun OOV-tarief, wat ondertussen het geval is in 42 gemeenten.

Voor het percentage aan aanvullende personenbelasting (APB) zien we ook een gemiddelde tariefverhoging (tot 7,22%), nadat de aanslagvoet in 2024 en 2025 stabiliseerde op 7,17%. 263 gemeenten houden hun APB-tarief stabiel, terwijl 22 gemeenten hun OOV-belastingtarief verhoogden. Anderzijds verlaagden ook 21 gemeenten dit tarief. Ten slotte zijn er 14 gemeenten die beide aanslagvoeten optrokken.

Impact van de fiscale hervorming op de opbrengst van de gemeentelijke personenbelasting

De geplande fiscale hervorming van de federale regering, met onder meer het verhogen van de belastingvrije som, zal leiden tot een vermindering van APB-opbrengsten (de aanvullende personenbelasting) voor de gemeenten. De gemeentelijke APB-opbrengsten zijn namelijk een percentage van de te betalen federale personenbelasting. Wanneer deze daalt, bijvoorbeeld door een verhoging van de belastingvrije som, zullen de inkomsten voor de gemeenten ook dalen. De APB-opbrengsten zijn een belangrijke inkomensbron voor de gemeenten. In het budget 2026 worden ze geraamd op 2,8 miljard euro, goed voor 17% van de totale exploitatie-ontvangsten.

In het huidige ontwerp van de fiscale hervorming voorziet de federale overheid een compensatie voor de verminderde APB-inkomsten van de gemeenten. Concreet zou de berekeningsbasis voor de aanvullende gemeentebelasting aangepast worden. Als de hervorming er bijvoorbeeld voor zorgt dat de totale personenbelasting gemiddeld met 2% daalt, wordt het belastbare bedrag met een correctiefactor van 1,0204 ($100/(100-2)$) verhoogd, zodat de belastingbasis dezelfde blijft als vóór de fiscale hervorming. Deze correctiefactor wordt evenwel bepaald op basis van het Belgische gemiddelde, waardoor het effect verschillend is per gemeente. Zo zullen gemeenten met veel hoge inkomens overgecompenseerd worden en meer terugkrijgen dan ze verliezen. Gemeenten met veel lage inkomens daarentegen worden ondergecompenseerd en blijven met een tekort zitten.

Werkingsubsidies

Gemeenten halen gemiddeld meer dan een derde (40%) van hun exploitatieontvangsten uit fondsen en werkingsubsidies (voornamelijk van de Vlaamse overheid). Het Gemeentefonds alleen al levert 3,8 miljard (60%) van de 6,7 miljard euro aan werkingsubsidies, met een jaarlijkse basisstijging van 3,5% ter ondersteuning van de beleidsautonomie van gemeenten. In 2026 loopt de aanvullende dotatie terug. Oorzaak is het halveren van de Elia-dotatie, die vanaf 2027 zal verdwijnen. De gemeenten gaan uit van een jaarlijkse stijging van de werkingsubsidies met 2,3% in de loop van het meerjarenplan.

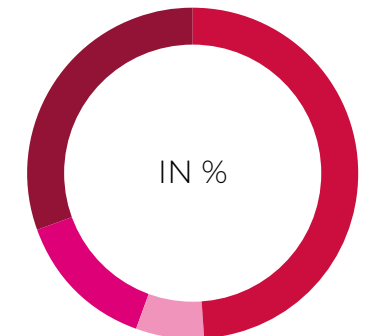
De specifieke werkingsubsidies zouden met een stijging van 10,6% tot 2 miljard euro oplopen. Minstens een kwart hiervan komt van de federale financiering van de leeflonen en het recht op maatschappelijke integratie (RMI), die 60 tot 100% van de uitgaven van een lokaal bestuur voor individuele hulpverlening terugbetaalt. Maar ook van een reeks bijkomende Vlaamse werkings- en projectsubsidies, naast de 290 miljoen euro in 2026 die het Vlaamse regeerakkoord 2020-2025 voorziet voor de oplopende pensioen-uitgaven van de gemeentebesturen.

Werkingsubsidies – 2026

	In miljoen euro	In euro/inw.	Evolutie 2025-2026	Jaarlijkse evolutie 2026-2031
Gemeentefonds - basisdotatie	3.412	497	3,6%	3,5%
Gemeentefonds - aanvullende dotatie	387	56	-11,5%	-0,1%
Overige algemene werkingsubsidies	878	128	-5,9%	3,0%
Specifieke werkingsubsidies ⁽¹⁾	2.050	299	10,6%	0,3%
WERKINGSSUBSIDIES	6.727	980	5,1%	2,3%

(1) Zonder gesubsidieerd onderwijzend personeel (177 euro/inw.).

Werkingsubsidies – 2026

- Gemeentefonds - basisdotatie: 51%
- Gemeentefonds - aanvullende dotatie: 6%
- Overige algemene werkingsubsidies: 13%
- Specifieke werkingsubsidies: 30%

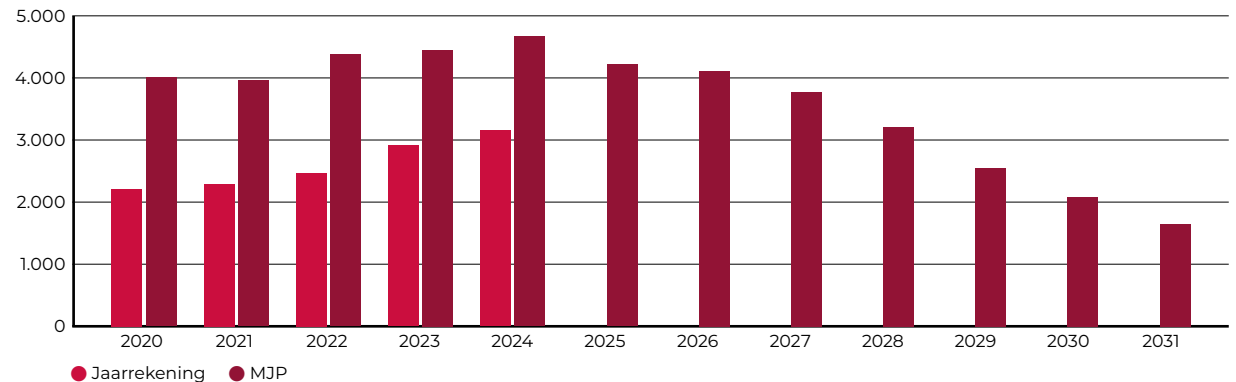
Investeringsen

Voor de periode 2026-2031 plannen Vlaamse gemeenten liefst 17,3 miljard euro aan investeringen. Het zwaartepunt ligt duidelijk in 2026, met 4,1 miljard euro aan geplande investeringen. Dit is 603 euro per inwoner. In de daaropvolgende jaren dalen de investeringsbedragen aanzienlijk.

Deze evolutie kwam ook terug in de vorige meerjarenplannen. Bestuurders willen hun stempel drukken op de beginjaren van hun mandaat en plannen daarom meer investeringen in het begin van de bestuursperiode. Naarmate de planningshorizon verder in de toekomst ligt, wordt het namelijk moeilijker om concrete projecten te voorzien en te budgetteren.

In de praktijk verloopt de uitvoering evenwel vaak anders dan de planning. In de eerste jaren van een bestuursperiode investeren gemeenten doorgaans minder dan gepland (zie evolutiegrafiek jaarrekening versus MJP). Dat komt omdat ze in die fase vooral bezig zijn met het uitwerken van investeringsdossiers, het aanvragen van vergunningen en het voorbereiden van de besluitvorming. Pas in de latere jaren van de bestuursperiode komt de uitvoering van investeringsprojecten echt op gang. Deze zogenaamde investeringscyclus is een bekend fenomeen bij lokale besturen.

Evolutie investeringen (in miljoen euro)

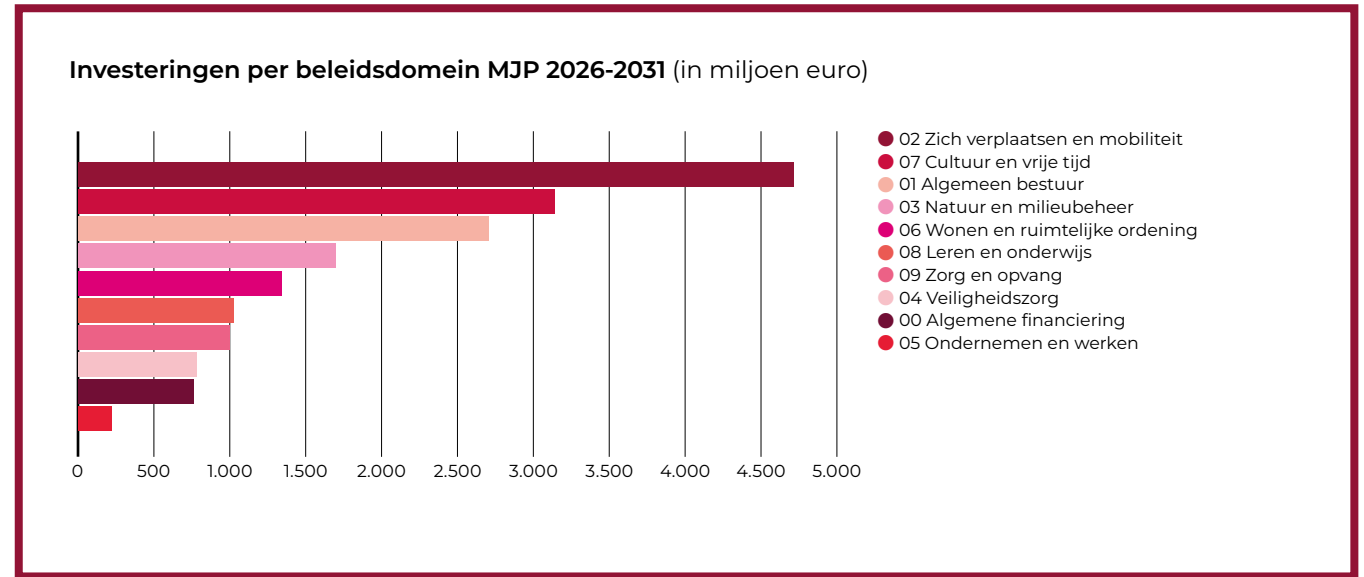

De lokale investeringsbudgetten gaan hoofdzakelijk naar 'mobiliteit' (wegeninfrastructuur en riolering, elektrificatie van voertuigen), 'cultuur en vrije tijd' en 'algemeen bestuur', maar ook naar 'natuur- en milieubeheer' (waterbeheer en klimaatverandering).

Investeringsubsidies die de Vlaamse overheid ter beschikking stelt via het Lokaal Energie en Klimaatpact (LEKP om samen de Europese klimaatdoelstellingen te realiseren), 'sturen' en ondersteunen de gemeentelijke investeringen.

Groene lokale investeringen zijn nodig om de gemeentegebouwen die vaak niet energiezuinig zijn, duurzamer te maken. Lokale besturen vervullen een voorbeeldfunctie in de strijd tegen de klimaatverandering. Met duidelijke engagementen in hun eigen actieplannen en duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) geven ze een voorzet, maar zetten ze evengoed hun inwoners aan om duurzame investeringen te realiseren.

Investerings in het kader van de energietransitie

Lokale besturen spelen een sleutelrol bij het uitvoeren van het energietransitiebeleid en het versterken van de klimaatweerbaarheid van hun grondgebied, bijvoorbeeld bij overstromingen of stormschade. Tegelijk is het een financiële en technische uitdaging om duurzame en efficiënte oplossingen te implementeren.

Het 'Burgemeestersconvenant', ondertekend door meer dan 80% van de Belgische gemeenten, toont dit engagement. Het streeft naar een vermindering van 40% van de uitstoot van broeikasgassen tegen 2030 en een geïntegreerde aanpak voor klimaatverandering. Overheden verbinden zich ertoe strengere regelgeving na te leven en zich in te zetten om de Europese afspraken over energieprestaties van gebouwen en het gebruik van hernieuwbare energie te realiseren.

Het energieverbruik verminderen vereist zware investeringen, maar botst op twee traditionele barrières: hoge investeringskosten en onzekere resultaten vanwege verschillende technische oplossingen, volatiele energiekosten en specifieke normen.

De regionale overheid helpt lokale besturen om energie-efficiëntie te verbeteren, met financiële, technische en methodologische ondersteuning. Hoewel grote investeringen nodig zijn, betalen die zichzelf terug: betere energieprestaties leiden immers tot lagere operationele kosten. Die structurele besparingen maken gemeenten minder kwetsbaar voor schommelingen in de energieprijzen.

Voor een succesvolle energietransitie zijn twee zaken cruciaal: een doordachte aanpak en de betrokkenheid van alle lokale partners. Gemeenten kunnen hiervoor verschillende financieringsinstrumenten inzetten, waaronder oplossingen van Belfius.

Budget van liquide middelen

Het liquiditeitsbudget geeft een globaal overzicht van de geplande exploitatie, investeringsverrichtingen en financiering van de Vlaamse gemeenten, en toont de opbouw naar het geraamde beschikbaar budgettaire resultaat (BBR). Volgens de BBC-regels legt de Vlaamse overheid de dwingende norm op dat het BBR elk jaar positief moet zijn: alle geplande ontvangsten moeten minstens de geplande uitgaven dekken.

Voor 2026 toont het liquiditeitsbudget volgende cijfers.

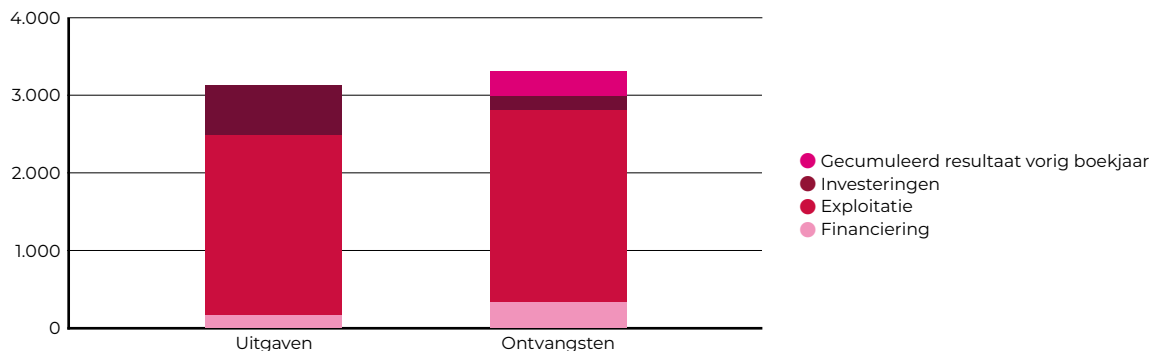
Het exploitatiebudget sluit positief af met een saldo van 993 miljoen euro, wat een eerste financiële buffer vormt. De investeringsuitgaven liggen evenwel aanzienlijk hoger dan de investeringsontvangsten (zoals de verkoop van activa of investeringsubsidies), waardoor het investeringsbudget afsluit met een tekort van ongeveer 3 miljard euro. Wanneer het exploitatieoverschot en het investeringstekort samengenomen worden, resulteert dit in een negatief saldo van exploitatie en investeringen. Bijkomende financiering is daarom noodzakelijk.

In het financieringsbudget plannen de gemeentebesturen voor 2026 de opname van 2,1 miljard euro aan leningen en leasings. Tegelijk verwachten ze 1,1 miljard euro uit te geven aan financiële schulden. Deze financieringsverrichtingen leiden tot een budgettaire tekort van het boekjaar van 965 miljoen euro.

Staat van het financiële evenwicht – 2026

	In miljoen euro	In euro/inw.	Evolutie 2025-2026
EXPLOITATIEBUDGET	993	146	-52,7%
Exploitatie-uitgaven	16.000	2.331	6,1%
Exploitatie-ontvangsten	16.993	2.475	2,6%
INVESTERINGSBUDGET	-3.093	-453	-7,7%
Investeringsuitgaven	4.320	633	-8,1%
Investeringsontvangsten	1.227	180	-9,2%
SALDO EXPLOITATIE EN INVESTERINGEN	-2.100	-308	-14,1%
FINANCIERING	1.135	166	-19,9%
Financieringsuitgaven	1.107	162	2,0%
Financieringsontvangsten	2.241	329	-10,4%
BUDGETTAIR RESULTAAT VAN HET BOEKJAAR	-965	-142	-6,2%
Gecumuleerd resultaat vorig boekjaar	2.253	330	8,0%
GECUMULEERD BUDGETTAIR RESULTAAT	1.288	189	21,8%
Onbeschikbare gelden	-189	-28	12,2%
BESCHIKBAAR BUDGETTAIR RESULTAAT	1.099	161	23,6%

Liquiditeitsbudget – 2026 (in euro/inw.)

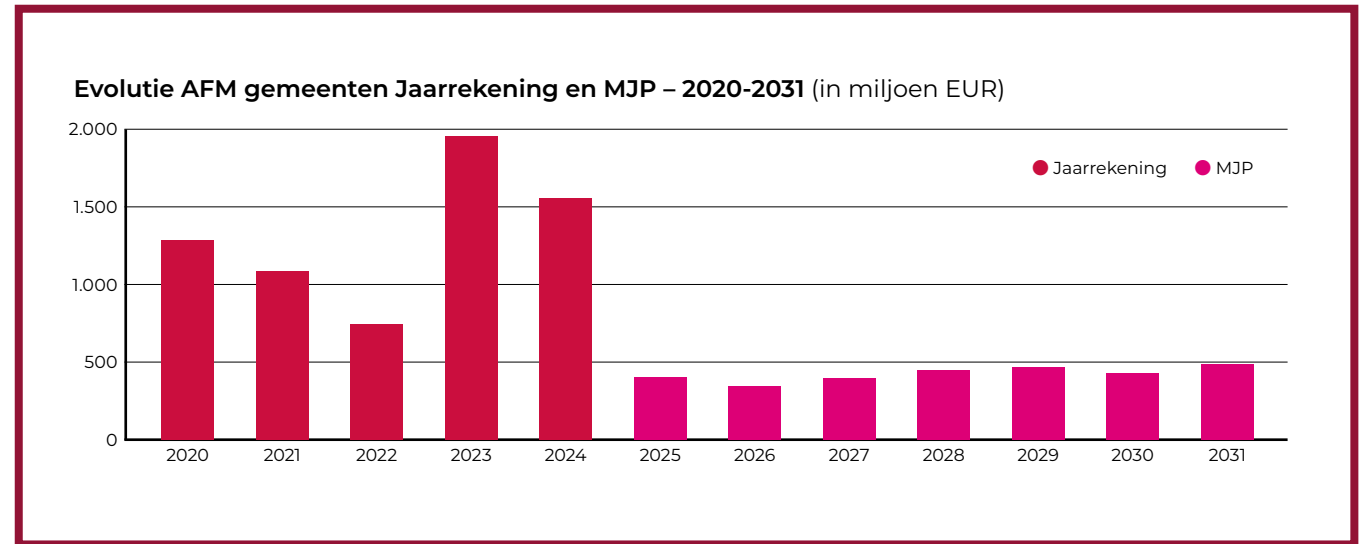
Dit tekort wordt evenwel ruimschoots gedekt door overschotten uit het verleden. De gemeenten voorzien dat ze uit vorige boekjaren een gecumuleerd budgettair resultaat van 2,3 miljard euro overhouden. Hierdoor sluiten ze het boekjaar 2026 af met een positief budgettair eindresultaat van 1,1 miljard euro, waardoor het BBR voldoet aan de opgelegde norm.

Ook voor de andere jaren van het meerjarenplan blijft het BBR positief, met een gemiddelde van ongeveer 600 miljoen euro per jaar. Hierbij moeten we opmerken dat de resultaten in de jaarrekening positiever uitvallen dan de geplande cijfers. Zo bedroeg het BBR in de jaarrekening van 2024 bijvoorbeeld 3,2 miljard euro, wat aanzienlijk hoger is dan de ramingen.

Evenwicht

Naast het positieve beschikbare budgettaire resultaat (BBR) legt de BBC-regelgeving een tweede belangrijke norm op aan de Vlaamse gemeenten: de autofinancieringsmarge (AFM) moet positief zijn aan het einde van de planningsperiode (2031). De AFM wordt berekend door de netto periodieke aflossingen af te trekken van het exploitatiesaldo en geeft weer welke financiële marge het bestuur heeft om nieuw beleid te voeren.

Volgens de meerjarenplannen verwachten de Vlaamse gemeenten een AFM van 347 miljoen euro in 2026. Dit is 51 euro per inwoner. Deze marge blijft gedurende de hele planningsperiode positief en stijgt naar 486 miljoen euro in 2031. Hiermee voldoen de gemeenten ook aan het tweede evenwichtscriterium van de BBC-regels.

Net zoals bij het BBR liggen de werkelijke AFM-cijfers in de jaarrekeningen aanzienlijk hoger dan de geplande cijfers in het meerjarenplan. Zo bedroeg het AFM 1,555 miljard euro in de jaarrekening van 2024. Een verklaring voor dit verschil is dat niet alle voorziene projecten en uitgaven in het meerjarenplan daadwerkelijk worden gerealiseerd, waardoor er extra financiële marge vrijkomt.

Vlaamse provincies

Exploitatie-uitgaven

In 2026 budgetteren de Vlaamse provincies 886 miljoen euro exploitatie-uitgaven, wat neerkomt op 129 euro per inwoner. Dit is een lichte stijging met 1,4% ten opzichte van 2025. Voor de rest van het meerjarenplan verwachten de provincies een gematigde jaarlijkse groei van 1,6% in de exploitatie-uitgaven.

Personeelsuitgaven nemen met 438 miljoen euro het grootste deel van de exploitatie-uitgaven (49%) in. Dit is een toename van 3,8% ten opzichte van 2025. De provincies verwachten wel dat de personeelsuitgaven minder sterk zullen stijgen in de komende jaren. Over de hele planningsperiode wordt een jaarlijkse groei van 1,6% verwacht. De aankoop van goederen en diensten (27%) is de tweede belangrijkste uitgave, terwijl de toegestane werkingssubsidies de derde belangrijkste post vormen binnen de uitgaven (22%). Die worden begroot op 194 miljoen euro, een daling van 2,5% tegenover 2024. De Vlaamse provincies voorzien een sterke stijging van de financiële uitgaven in het meerjarenplan, want deze zouden jaarlijks stijgen met 19,2%. Het aandeel van de financiële uitgaven in de totale uitgaven blijft evenwel beperkt (1%).

Provincies zijn actief in verschillende beleidsdomeinen, met 'natuur en milieubeheer', 'ondernemen en werken' en 'cultuur en vrije tijd' als de belangrijkste. Het grootste deel van het provinciaal exploitatiebudget gaat weliswaar naar algemeen bestuur, goed voor 46 euro per inwoner.

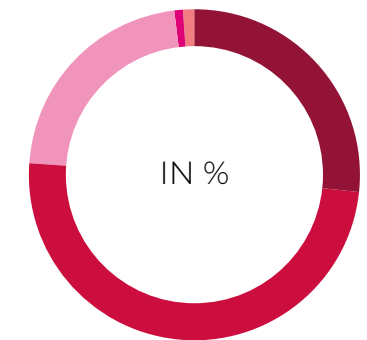
Exploitatie-uitgaven van provincies – 2026

	In miljoen EUR	In EUR/inw.	Evolutie 2025-2026	Jaarlijkse evolutie 2026-2031
Goederen en diensten	237	35	0,7%	1,4%
Personeel ⁽¹⁾	438	64	3,8%	1,6%
Toegestane werkingssubsidies	194	28	-2,5%	1,0%
Andere operationele uitgaven	9	1	-0,8%	0,5%
Financiële uitgaven ⁽²⁾	8	1	-2,4%	19,2%
EXPLOITATIE-UITGAVEN	886	129	1,4%	1,6%

(1) Zonder gesubsidieerd onderwijzend personeel (32 EUR/inw.).

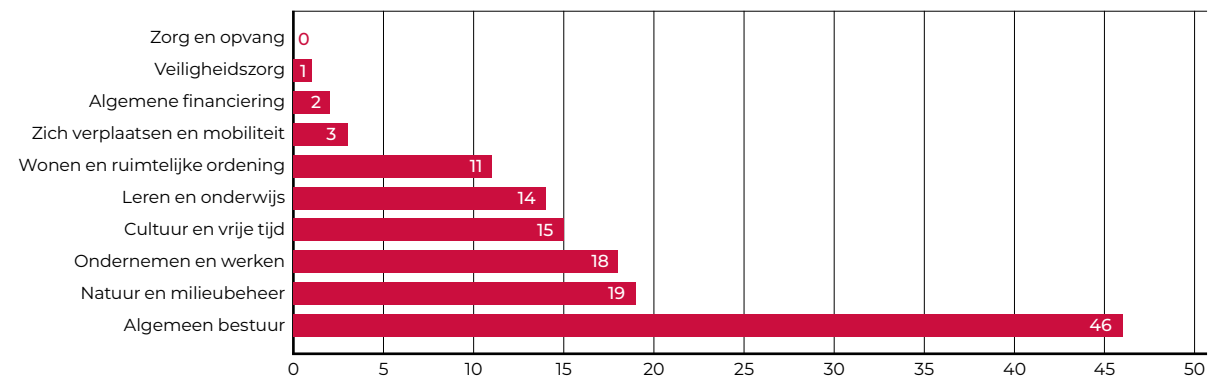
(2) Rentelasten inbegrepen, niet de kapitaalaflossingen van leningen (BBC).

Exploitatie-uitgaven – 2026

- Goederen en diensten: 27%
- Personeel: 49%
- Toegestane werkingssubsidies: 22%
- Andere operationele uitgaven: 1%
- Financiële uitgaven: 1%

Exploitatie-uitgaven van provincies per beleidsdomein – 2026 (in EUR/inw.)

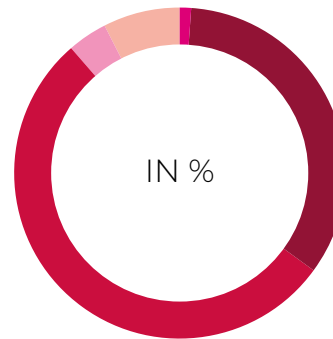
Personeelsuitgaven

Volgens de RSZ-statistieken van 2025 stellen de Vlaamse provincies met hun autonome provinciebedrijven (APB's) 4.678 voltijdse equivalenten (vte) tewerk, waarmee hun aantal stagneert. Het aantal vastbenoemde personeelsleden loopt al jaren terug, terwijl het aantal niet-vastbenoemden toeneemt. Zo daalde het aandeel vastbenoemden in 2025 verder tot 27% ten opzichte van 73% niet-vastbenoemden.

Toegestane werkingssubsidies

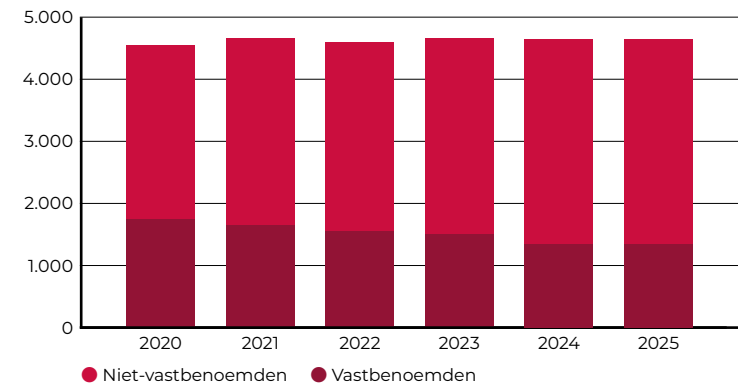
In 2026 staan de Vlaamse provincies voor 194 miljoen euro aan werkingssubsidies toe, voornamelijk bestemd voor vzw's (27%) en APB's (27%).

Uitgaven per type personeel – 2026

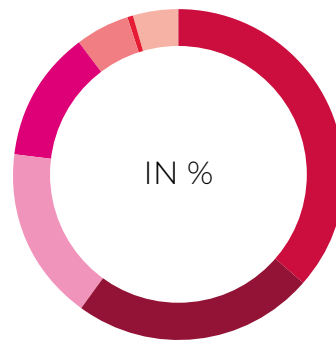

- Politiek personeel: 1%
- Vastbenoemd personeel: 34%
- Niet-vastbenoemd personeel: 54%
- Andere personeelskosten: 4%
- Pensioenen: 7%

Evolutie personeel van provincies en APB's (in vte)

Toegestane werkingssubsidies – 2026

- Instellingen zonder winstoogmerk: 27%
- Niet-financiële vennootschappen: 17%
- Provinciale EVA naar privaaf recht: 12%
- Andere lokale overheden: 9%
- Besturen eredienst en niet-confessionele gemeenschappen: 4%
- Huishoudens: 0%
- Overige: 3%

Exploitatie-ontvangsten

In hun raming voor 2026 budgetteren de Vlaamse provincies 992 miljoen euro aan exploitatieontvangsten, een verhoging van 2,6% ten opzichte van 2025. Voor de komende jaren verwachten de provincies ook een jaarlijkse verhoging van de exploitatieontvangsten van 2%.

De belastingontvangsten zijn de belangrijkste bron van exploitatieontvangsten (84%). In 2026 budgetteren de provincies 836 miljoen euro aan fiscale ontvangsten, wat neerkomt op 122 euro per inwoner. Daarnaast zien we nog ontvangsten uit werkingssubsidies (9%) en uit de werking (5%).

Fiscale ontvangsten

De opcentiemen op de onroerende voorheffing (OOV) vormen de belangrijkste bron van inkomsten voor provincies. In 2026 ramen de provincies dat deze ontvangsten 629 miljoen euro zullen bedragen, een sterke stijging van 6,7% tegenover 2025. Voor de komende jaren wordt een gematigdere stijging van 2,5% per jaar verwacht. De OOV worden aangevuld met andere belastingen die provincies zelf instellen en heffen. Verwacht wordt dat deze in 2026 fors zullen dalen met -12,1% ten opzichte van 2025.

Voor het aanslagjaar 2026 verhoogt de provincie Antwerpen het aantal opcentiemen op de onroerende voorheffing van 145 naar 160. De andere provincies behouden hun aantal opcentiemen.

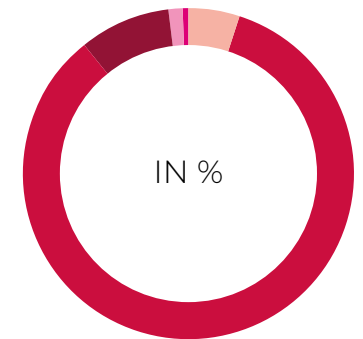
Exploitatie-ontvangsten van provincies - 2026

	In miljoen EUR	In EUR/ inw.	Evolutie 2025-2026	Jaarlijkse evolutie 2026-2031
Ontvangsten uit de werking	50	7	-7,5%	2,5%
Fiscale ontvangsten en boetes	836	122	1,4%	2,2%
Werkingsubsidies	86	13	21,5%	-0,9%
Andere operationele ontvangsten	15	2	27,6%	-0,1%
Financiële opbrengsten	4	1	-4,7%	8,4%
EXPLOITATIE-ONTVANGSTEN	992	144	2,6%	2,0%

Fiscale ontvangsten – 2026

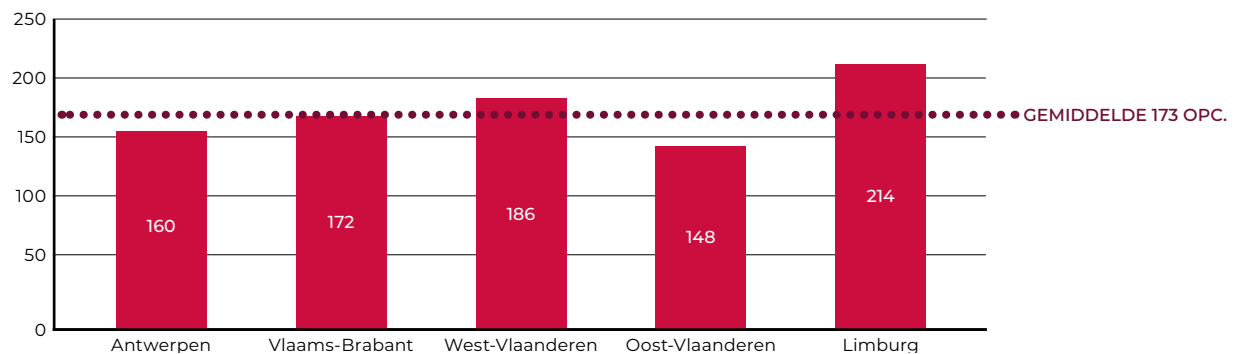
	In miljoen EUR	In EUR/ inw.	Evolutie 2025-2026	Jaarlijkse evolutie 2026-2031
Opcentiemen op de onroerende voorheffing	629	92	6,7%	2,5%
Andere belastingen en boetes	207	30	-12,1%	1,3%
FISCALE ONTVANGSTEN EN BOETES	836	122	1,4%	2,2%

Exploitatie-ontvangsten – 2026

- Ontvangsten uit de werking: 5%
- Fiscale ontvangsten en boetes: 84%
- Werkingsubsidies: 9%
- Andere operationele ontvangsten: 2%
- Financiële opbrengsten: 0%

Opcentiemen onroerende voorheffing per provincie – 2026

Werkingsubsidies

Naast fiscale ontvangsten krijgen provincies 13 euro per inwoner aan werkingssubsidies. Dat zijn voornamelijk specifieke werkingssubsidies van de Vlaamse overheid, waarmee provincies binnen het regionale kader op verschillende domeinen het beleid uitwerken.

Investerings

In 2026 plannen de provincies investeringen van 300 miljoen euro. Dit is 3,3% lager dan wat gepland werd in 2025. De provincies plannen minder te investeren in de latere jaren van het meerjarenplan. Tussen 2026 en 2031 zou de investeringsinspanning jaarlijks met 8,3% afnemen. Uiteraard kunnen de werkelijke investeringen nog sterk afwijken van deze plannen.

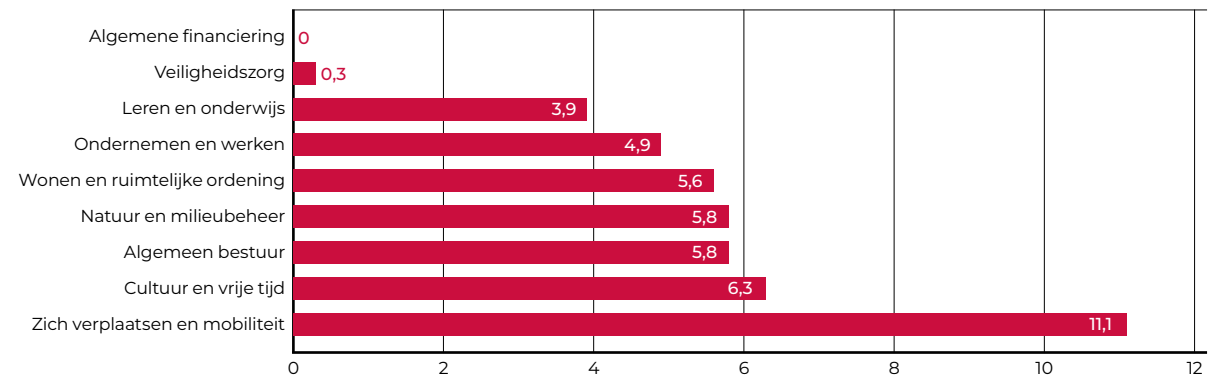
Die provinciale investeringen in 2026 gaan voornamelijk naar 'zich verplaatsen en mobiliteit' en 'cultuur en vrije tijd'.

Investeringsuitgaven van provincies - 2026

	In miljoen EUR	In EUR/inw.	Evolutie 2025-2026	Jaarlijkse evolutie 2026-2031
INVESTERINGSUITGAVEN (ZONDER FVA)	300	44	-3,3%	-8,3%
Toegestane investeringssubsidies	78	11	19,3%	-10,0%

Investerings per beleidsdomein – 2026

(in EUR/inw.)

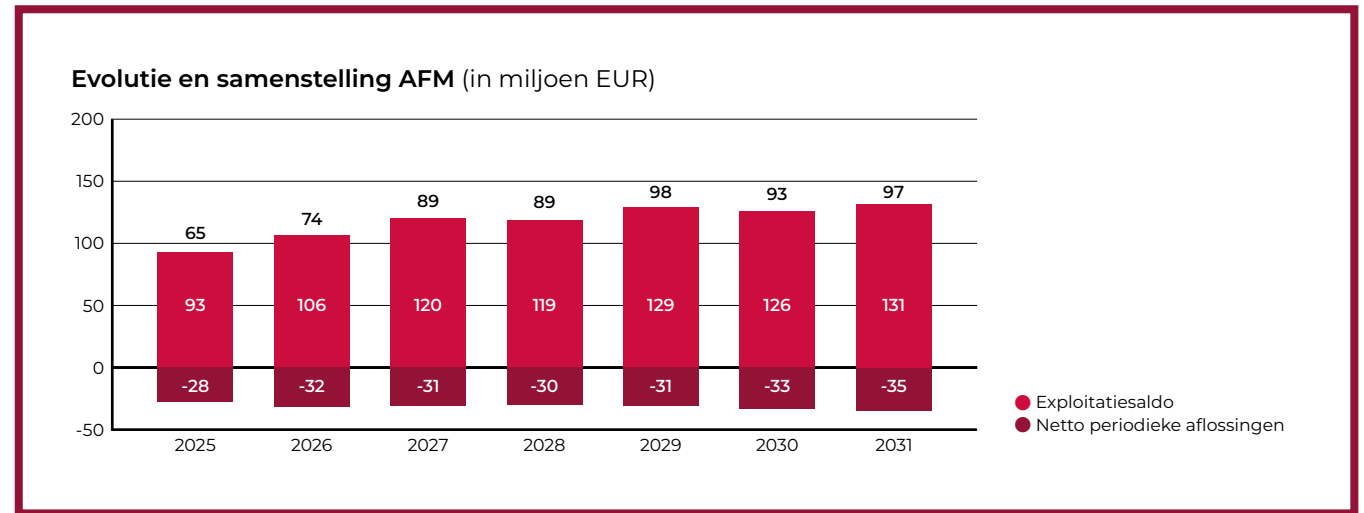

AFM en financieel evenwicht

Het structureel evenwicht wordt gemeten aan de hand van de autofinancieringsmarge (AFM). Tijdens het meerjarenplan mag die marge negatief zijn, op voorwaarde dat het tekort aan het einde van de planning in 2031 weggerwerkt is voor de volgende legislatuur.

Voor 2026 wordt een positieve AFM van 74 miljoen euro begroot, een stijging ten opzichte van de 65 miljoen euro van vorig jaar. De provincies verwachten ook dat de AFM de komende jaren nog zal toenemen. De reden? Een beter exploitatiesaldo. Zoals uit de analyse blijkt, ramen de provincies voor de komende jaren een sterkere stijging in de exploitatie-ontvangsten dan in de exploitatie-uitgaven.

In 2026 verwachten de provincies een negatief budgettair resultaat van 112 miljoen euro. Dat tekort wordt evenwel gedekt met een overschot uit het verleden, meer bepaald de 294 miljoen euro aan 'gecumuleerd budgettair resultaat vorig boekjaar'. Dat resulteert in een financieel evenwicht en een beschikbaar resultaat van 181 miljoen euro. Bij deze resultaten hoort evenwel een kanttekening: in de laatste beschikbare resultaten van de jaarrekening (2024) bedraagt het beschikbare resultaat meer dan 400 miljoen euro. Aangezien vooral de begroting van de investeringen hoger ligt dan de werkelijke investeringen, zal het uiteindelijke resultaat waarschijnlijk positiever zijn dan de huidige raming.

Belfius

Verantwoordelijke uitgever: Belfius Bank – Karel Rogierplein 11 – 1210 Brussel –
IBAN BE23 0529 0064 6991 – BIC GKCC BE BB RPR Brussel – BTW BE 0403 201 185 – FSMA nr 19649 A